

9. Кузьмінський А. І. Педагогіка: завдання і ситуації: практикум / А. І. Кузьмінський, Л. П. Вовк, В. Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – 429 с. – (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).

ОПАНАСЕНКО Н. И. *Использование педагогических технологий в подготовке будущих учителей начальной школы.*

В статье рассматриваются технологии обучения будущих учителей начальной школы в ходе изучения курса “Дидактика” по кредитно-модульной системе. Представлены задания для самостоятельной работы по “Дидактике”.

Ключевые слова: педагогические технологии, процесс обучения, изучение курса “Дидактика”, кредитно-модульная система.

OPANASENKO N. I. *Usage of pedagogical technologies at opening-up of the future teachers of an elementary school.*

In the article the technologies of training of the future teachers of an elementary school are esteemed during analysis of a course “Didactics” behind a credit-modular system. The tasks for independent robots “Didactics” are submitted.

Keywords: pedagogical technologies, learning process, analysis of a course “Didactics”, credit-modular system.

Рижиков В. С.

**Міжрегіональна академія управління персоналом
Кіровоградський інститут імені Святого Миколая**

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ РОЗБУДОВИ НЕЗАЛЕЖНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

У статті розкриваються теоретичні основи змісту та значення розвитку юридичної освіти в Україні, зміни та завдання вищої школи щодо професійної підготовки юристів. Основні принципи універсальності вищої юридичної освіти, тенденції і проблеми в системі вищої юридичної освіти дозволяють окреслити шість напрямків універсальності розвитку юридичної освіти в умовах ринкової економіки, характеристика яких наводиться в тексті статті.

Ключові слова: універсальність освіти, зміст юридичної освіти, професійна підготовка юристів.

Значні розробки щодо зазначеної наукової проблеми існують у галузі професійної педагогіки, юридичної психології, зокрема, це праці С. Бочарової, О. Бандурки, В. Васильєва, А. Коновалової, К. Левітана, А. Ліготського, В. Шепітько, Ю. Чуфаровського, М. Порубова, О. Порубова, Г. Яворської.

Юридична освіта в Україні – це ключова галузь вищої освіти в нинішній соціально-економічній ситуації, коли народ бореться за свою державність. Будівництво правової держави, реформи політичної і суддівсько-правової системи вимагають нагального розвитку юридичної освіти в Україні [3, 4].

Зміст освіти – це науково обґрунтована система дидактично та методичного оформлення навчального матеріалу для різних освітніх і освітньо-кваліфікаційних рівнів. Він визначається освітньою і освітньо-кваліфікаційною програмою підготовки, структурно-логічною схемою підготовки, навчальними програмами дисциплін, іншими нормативними актами органів державного управління освітою та вищого закладу освіти і відображається у відповідних підручниках, навчальних посібниках, методичних матеріалах, дидактичних засобах. Зміст освіти включає нормативний та вибіркового компоненти: нормативний компонент змісту освіти визначається відповідним державним стандартом освіти, а вибіркового – вищим закладом освіти. Таким чином, зміст навчального процесу у відомчих закладах освіти нормативно визначений і впорядкований. Як зазначено в Положенні про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах освіти, державний стандарт освіти – це сукупність норм, які визначають вимоги до освітнього (кваліфікаційного) рівня [2].

Нині суттєво змінюється завдання вищої школи щодо професійної підготовки юристів. Це пов'язано з перебудовою традиційної системи навчання, впровадженням стрункої системи змісту і технологій навчання, що спираються на досягнення психології, педагогіки та дидактики. Для цього потрібен викладацький корпус з новим аналітичним і разом з тим конструктивним характером мислення, тому що розв'язання проблеми вищої професійної освіти неможливе без підвищення інтелектуальної культури, без обов'язкового подолання застарілих звичок, стереотипів, консерватизму в педагогічній науці та практиці [7].

Конституція України 1996 р. [1] вимагає розбудови демократичної суспільної правової держави, для чого необхідна концентрація всіх зусиль на правовій реформі і реформі організації державної влади. Але проведення цих реформ неможливе без відповідного наукового забезпечення та обґрунтування їхньої ефективності. Це відповідно передбачає залучення потенціалу науково-дослідних, навчальних закладів і організацій до проведення фундаментальних і прикладних досліджень, розробок у галузях правознавства і державотворення, педагогіки і психології, визначення пріоритетних напрямів у вирішенні питань, пов'язаних з державно-правовими перетвореннями, а також зумовлює необхідність підготовки висококваліфікованих фахівців-правознавців і державознавців.

Стихійний розвиток соціально-економічних перетворень, відсутність прогресивної наукової програми й цільової моделі професійної підготовки юристів-правознавців та забезпечення координації наукового потенціалу в галузях права, психології, педагогіки та об'єднання їхніх спільних зусиль в

умовах системної суспільної кризи призводить до гальмування процесів трансформації суспільних відносин і може зрештою викликати соціальний вибух у країні. Цим і спричинена розробка цільової моделі спеціаліста-юриста для можливості застосування її в юридичній освіті.

Концептуальний розвиток юридичної освіти, розробка цільової моделі професійної підготовки майбутніх юристів розглядається у контексті Конституції України, Закону України "Про вищу освіту" та інших законодавчих актів, що забезпечують ствердження верховенства права, надійного захисту прав людини і громадянина, впровадження цивілізованих форм суспільного життя.

Відбулася якісна зміна соціальної значущості юриспруденції. Юридична професія стала однією з найбільш престижних. Разом з тим кроки з реформування юридичної сфери в державі обмежуються лише галуззю законодавства і перебудовою юридичної практики. Ефективність реформування як в правовій сфері, так і в масштабах всього суспільства безпосередньо залежить від рівня кваліфікації юридичного корпусу держави. Сьогодні насиченість країни юристами практиками недостатня. Їхня підготовка здійснюється переважно для правоохоронних органів, де зосереджена більшість юридичних кадрів. Водночас в органах державної влади і управління, у сфері економіки значна кількість посад, що вимагають правової підготовки, заміщаються фахівцями без юридичної освіти. Так і в системі правоохоронних органів фахівців з вищою юридичною освітою замало [8].

Не відповідає вимогам і забезпечення фахівцями середньої ланки в судах (судовиконавці, завідувачі канцелярій, секретарі суддів і секретарі судових засідань). В органах запису актів цивільного стану близько 60% співробітників не мають спеціальної юридичної освіти [5, 6].

Принципові зміни в діяльності державного апарату, правовому регулюванні у сфері економіки, фінансів, торгівлі, перехід суспільства до соціально орієнтованої ринкової економіки вимагають якісних змін в ідеології і методиці підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації правових кадрів. Отже, сьогодні абсолютно чітко повинна бути обкреслена модель фахівця-юриста і, як її складові, модель особи і модель підготовки. Модель фахівця повинна відповідати вимогам до професіоналів-юристів майбутнього.

Сучасна система вищої юридичної освіти досить складна, оскільки взаємодіє з політичними, економічними, культурними і соціальними системами. У цих умовах вища юридична освіта не може бути пасивною, а повинна істотно і динамічно впливати на довкілля, формуючи цивілізоване демократичне правове суспільство, що й визначає її позитивну роль і

просвітницьку місію.

У процесі підготовки юристів викладається близько 50 дисциплін юридично-правого напрямку і 10 навчальних дисциплін економічного спрямування, також обов'язковим є вивчення іноземної мови і циклу гуманітарних дисциплін для формування загальної підготовки сучасного фахівця-юриста. Якщо ж розглянути увесь цикл підготовки юриста-правознавця, то він складається з гуманітарного, соціально-економічного, природничо-наукового, професійного та практичного блоків, а також практичного навчання.

Розвиток ринкових відносин у державі і відповідні нормативно-процесуальні зміни, які відбуваються у соціально-економічних відносинах, вимагають універсальної юридичної освіти, наділеної відповідними принципами (Рис. 1). Універсальний підхід у юридичній освіті, пов'язаний з конкретними умовами щодо нинішнього розвитку освітніх технологій і характером освіти загалом, надасть можливість краще визначити основні напрями і пріоритети розвитку вищої правової освіти, що сприятиме можливості орієнтувати навчально-виховний процес на кінцевий результат [8].

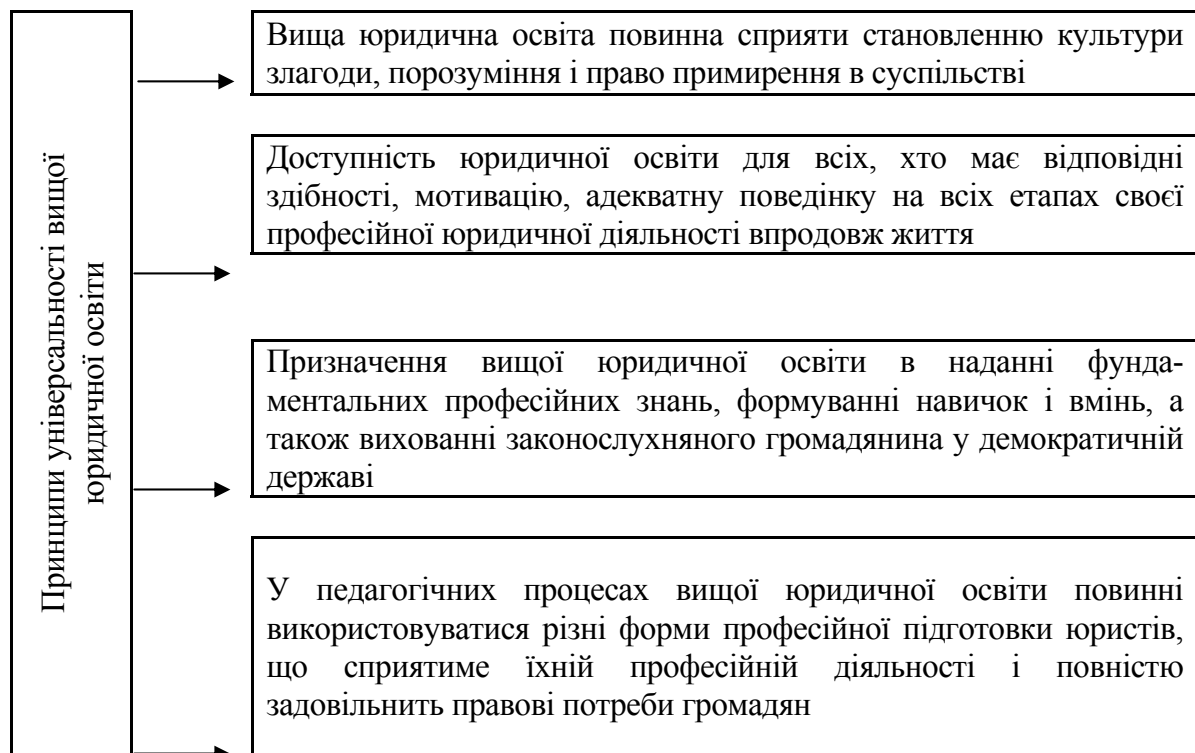
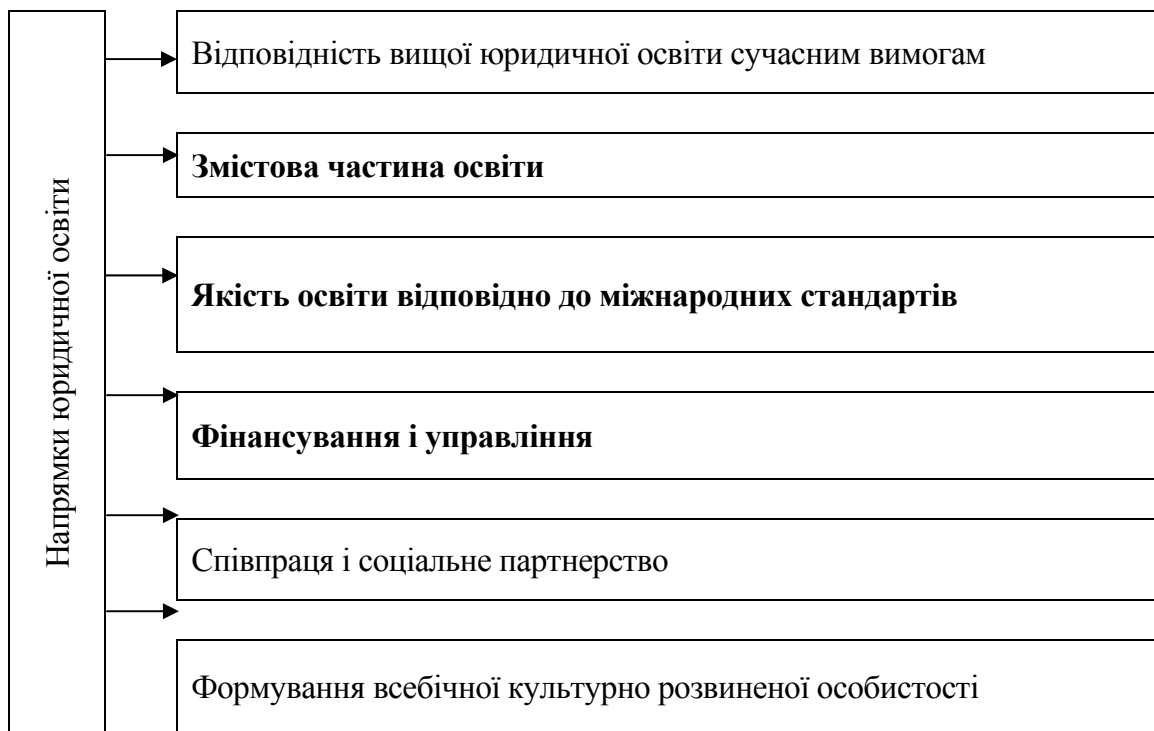

Рис. 1. Основні принципи універсальності вищої юридичної освіти

Тенденції і проблеми в системі вищої юридичної освіти дозволяють окреслити шість напрямків універсальності розвитку юридичної освіти в умовах ринкової економіки (рис. 2).

Рис. 2. Основні напрямки універсальності розвитку юридичної освіти в умовах ринкової економіки

Сьогодні сприяти внутрішній інтеграції галузі вищої юридичної освіти може кардинальне оновлення змісту освіти. Цей процес поки що значно відстає від глобальних тенденцій розвитку суспільства, від потреб формування вільної особи в умовах його демократизації. Все частіше загострюється така серйозна проблема, як недостатня відповідність освітньої юридичної сфери характерові і змісту українських реформ. Спроби модернізувати змістову частину на всіх рівнях за рахунок введення у навчальні плани окремих навчальних дисциплін або збільшення обсягів лише призвели до перевантаження студентів. Це позбавило їх можливості опанувати знання самостійно, набувати навичок самоосвіти та самовдосконалення. Перевантаження студентів регламентоване аудиторною роботою; у навчальних закладах ще не прижився культ знань, який істотно формує високий рівень професійної юридичної освіти й допомагає випускникам знаходити свою нішу на ринку праці. Головне завдання полягає в постійній адаптації змісту вищої юридичної освіти за допомогою освітніх і професійних програм до потреб суспільства.

На сьогоднішньому етапі розвитку соціально-економічних відносин у державі потрібна трансформація змісту юридично-правової освіти на основі науково обґрунтованої програми, що передбачає створення механізму безперервного оновлення змісту освіти. Життєві потреби

вимагають розробки теоретичних та методологічних основ конструювання цільової моделі професійної підготовки юристів. Досягнення цілей трансформації юридичної освіти відповідно до ринкових перетворень у державі можливо лише через змістовну частину юридичної освіти відповідно до розробленої цільової моделі професійної підготовки.

Формування правової держави, удосконалення законодавства вимагають значного реформування системи підготовки кваліфікованих юридичних кадрів, спрямованої на розвиток у фахівця самостійного юридичного мислення, формування професійної юридичної правосвідомості, ствердження основних принципів і цінностей, пов'язаних з моральними основами, гуманістичною роллю права в житті суспільства. Сьогодні потрібна генерація юристів, здатних працювати в нових динамічних соціальних, економічних і політичних реаліях.

Використана література:

1. Конституція України // Відомості Верховної ради (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. Із змінами, внесеними згідно із Законом № 2222-IV (2222-15) від 08.12.2004, ВВР, 2005, № 2, ст.44.
2. Наказ Міністерства освіти України “Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах”. – № 161 від 02.06.1993 року.
3. Журавський В. С. Проблеми юридичної освіти [Текст] / В. Журавський // Юридичний вісник України. – 2003. – 25-31 січ. – С. 115.
4. Журавський В. С. Юридична освіта в Україні: сучасний стан та напрями вдосконалення [Текст] / В. Журавський, О. Копиленко // Право України. – 2004. – № 11. – С. 3-6.
5. Кванина В. В. Гражданско-правовое регулирование отношений в сфере профессионального образования : монография / В. В. Кванина. – М. : Изд-во “Готика”, 2005. – 432 с.
6. Кикоть В. Я. Юридическая педагогика : учебник для студентов вузов, обучающихся по специальности 021100 “Юриспруденция” / В. Я. Кикоть, А. М. Столяренко. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 895 с.
7. Пліско В. І. Теоретичні і методичні засади формування готовності працівників правоохоронних органів до діяльності в умовах екстремальних ситуацій : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 ; Академія педагогічних наук України Інститут педагогіки і психології професійної освіти / В. І. Пліско. – К., 2004. – 44 с.
8. Рижиков В. С. Теорія та практика конструювання цільових моделей (професіограм) та процесу професійної підготовки майбутніх юристів : монографія // В. С. Рижиков. – Херсон : Вид-во “Айлант”, 2010. – 280 с.

Рыжиков В. С. Суцність и значение юридического образования для становления независимого правового государства.

В научной статье раскрываются теоретические основы содержания и значения развития юридического образования в Украине, изменения и задания высшей школы в профессиональной подготовке юристов. Основные принципы универсальности высшего юридического образования, тенденции и проблемы в системе высшего юридического образования позволяют очертить шесть направлений универсальности развития юридического образования в условиях рыночной экономики, характеристика которых приводится в тексте статьи.

Ключевые слова: *универсальность образования, содержание юридического образования, профессиональная подготовка юристов.*

RYZHYKOV V. S. Essence and value of the juridical education formation the independent right state.

In the scientific article theoretical reveal bases of the maintenance and value of development of the juridical education in Ukraine, changes and higher school tasks in professional to preparation of lawyers. Main principles of universality of the higher juridical education, the tendency and a problem in system of the higher juridical education allow to outline six directions of universality of development of the juridical education in the conditions of the market economy which characteristic is resulted in article text.

Keywords: *universality of formation, the juridical education maintenance, vocational training of lawyers.*

Сватъсьє А. В.

Запорізький національний університет

РОСІЙСЬКИЙ ДОСВІД ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ТРЕНЕРА-ВИКЛАДАЧА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті проаналізовано російський досвід підготовки майбутніх тренерів-викладачів до професійної діяльності. Автор вказує, що ця проблема є однією з найважливіших у сучасній спортивно-педагогічній науці. Підготовка до професійної діяльності повинна допомогти майбутнім тренерам-викладачам усвідомити себе, знайти сенс свого життя, правильно обрати індивідуальну програму діяльності.

Ключові слова: *підготовка, професійна діяльність, майбутні тренери-викладачі.*

Реформа вищої освіти в Росії, тенденції розвитку світового спорту зумовили особливу увагу науковців до проблеми підготовки майбутніх тренерів-викладачів до професійної діяльності у вищих навчальних закладах.

За останні роки в Росії відбувся перехід на багаторівневу структуру підготовки майбутніх фахівців фізкультурного напрямку. Головна мета реформи – підвищення культурно-освітньої, наукової і професійно-практичної підготовки фахівців фізкультурного напрямку з урахуванням змінюваних практичних запитів, наповнення змісту підготовки відповідно до міжнародних стандартів. У зв'язку з цим виникли нові проблеми, зокрема встановлення рівнів професійної підготовки і рівнів засвоєння професійно-педагогічної діяльності майбутніми тренерами-викладачами, розробка державних освітніх стандартів і професійно-освітніх навчальних програм.

Аналіз досліджень, присвячених проблемам вищої фізкультурної підготовки фахівців, засвідчив, що процес підготовки висококваліфікованих тренерів-викладачів фізичної культури є складною, багатоаспектною і багаторівневою системою професійної діяльності.

Вища професійна підготовка базується на фундаментальних і сучасних досягненнях науки, практики і культури. Культурі відведено